

BESCHIKKING VAN DE COMMISSIE

van 15 februari 1991

inzake een procedure op grond van artikel 85 van het EEG-Verdrag

(IV/31.559 — Sippa)

(Slechts de tekst in de Franse taal is authentiek)

(91/128/EEG)

DE COMMISSIE VAN DE EUROPESE
GEMEENSCHAPPEN,Gelet op het Verdrag tot oprichting van de Europese
Economische Gemeenschap,Gelet op Verordening nr. 17 van de Raad van 6 februari
1962, eerste verordening over de toepassing van de arti-
kelen 85 en 86 van het Verdrag ⁽¹⁾, laatstelijk gewijzigd bij
de Akte van Toetreding van Spanje en Portugal, en met
name op de artikelen 6 en 8,Gezien de op 12 juni 1985 door het „Comité du Salon de
la Papeterie” gedane aanmelding met verzoek om een
negatieve verklaring, subsidiair vrijstelling, voor het Alge-
meen reglement van de „Salon International Professionnel
de la Papeterie et de la Bureautique”, hierna „Sippa”
genoemd,Na bekendmaking van het essentiële gedeelte van het
reglement van de Sippa ⁽²⁾ overeenkomstig artikel 19, lid
3, van Verordening nr. 17,Na raadpleging van het Adviescomité voor mededingings-
regelingen en economische machtsposities,

Overwegende hetgeen volgt :

I. DE FEITEN**A. De organisatie van de vakbeurs**

- (1) Het „Comité du Salon de la Papeterie” is een op 13
maart 1972 opgerichte vereniging in de zin van de
Franse wet van 1 juli 1901. Het heeft volgens
artikel 2 van zijn statuten ten doel gezamenlijke
acties van de papierwarenssector te bevorderen,
inzonderheid bij commerciële evenementen (zoals
de „Salon de la Papeterie”). Alle exposanten van de
vorige vakbeurs die hun lidmaatschapsgeld hebben
betaald, zijn er automatisch lid van.
- (2) Het comité organiseert ieder jaar, begin februari, te
Parijs de „Sippa”, die alleen voor leden van de
betrokken beroepsgroep toegankelijk is. Het is het
voornaamste evenement van deze aard in Frankrijk.

Tijdens de vakbeurs 1990, die gehouden werd van 1
tot en met 5 februari, besloeg het tentoonstellings-
oppervlak ongeveer 45 000 m² en het aantal expo-
santen ongeveer 600, waarvan 70 uit het buitenland
en 50 daarvan uit andere EEG-Lid-Staten. Er
werden ongeveer 40 000 artikelen gepresenteerd.

- (3) De dossiers met betrekking tot de verzoeken om
toelating worden in de loop van de maand mei
ambtshalve aan alle deelnemers van de vorige
vakbeurs toegezonden. Bij de laatste vakbeurs bood
het verloop van de inschrijvingen het volgende
beeld :

	Franse exposanten	Buitenlandse exposanten	Totaal
Juni 1989	113	11	124
Juli 1989	130	16	146
September 1989	76	3	79
Oktober 1989	94	11	105
November 1989	56	9	65
December 1989	32	16	48
Januari 1990	31	5	36
	532	71	603

- (4) In Frankrijk zijn er nog andere vakbeurzen voor de
papierwarenssector, doch deze hebben een sectorieel
of een regionaal karakter. Er zijn ongeveer 300
dergelijke evenementen. Een groot deel daarvan
worden in de weken volgend op de Sippa gehou-
den.

Ook op internationaal vlak bestaan er voor de
papierwarenssector vakbeurzen die vergelijkbaar zijn
met de Sippa, bij voorbeeld die van Frankfurt in
Duitsland of die welke in Nederland door de Vifka
worden georganiseerd (in dit laatste geval gaat het
evenwel ook om kantoomachines). Met betrekking
tot het reglement van de Vifka heeft de Commissie
bij Beschikking 86/499/EEG ⁽³⁾ een vrijstelling
verleend.

⁽¹⁾ PB nr. 13 van 21. 2. 1962, blz. 204/62.

⁽²⁾ PB nr. C 226 van 11. 9. 1990, blz. 3.

⁽³⁾ PB nr. L 291 van 15. 10. 1986, blz. 46.

B. De papierwarenssector in Frankrijk

- (5) Het Sippa heeft een in 1988 door een adviesbureau opgestelde studie over de papierwarenssector overgelegd.

Bij de consumenten kunnen drie groepen worden onderscheiden :

- gezinnen (30 %) en eenmanszaken (12 %);
- ondernemingen (41 %);
- de overheidsdiensten (17 %).

- (6) De kleinhandel (omzet exclusief belasting in 1987 18,3 miljard Ffr.) verloopt via een groot aantal verkooppunten (bijna 45 000 ondernemingen), waar papierwaren gewoonlijk naast andere produkten worden aangeboden. De verkoop aan ondernemingen en aan overheidsdiensten geschiedt over het algemeen via „fournituristen” (zo worden ondernemingen genoemd die meer dan 40 % van hun verkoop van papierwaren bij ondernemingen en bij de overheidsdiensten behalen); er zijn ongeveer 1 000 dergelijke ondernemingen, die 43 % van de omzet in de kleinhandel vertegenwoordigen. De verkoop aan gezinnen en eenmanszaken verloopt langs twee kanalen :

- de grote distributeurs (7 500 ondernemingen die 21 % van de totale omzet in de kleinhandel vertegenwoordigen);
- de kleinhandelaren (36 000 in aantal en goed voor 36 % van de omzet).

De groothandel (omzet exclusief belasting in 1987 ongeveer 2 miljard Ffr.) komt voor rekening van een honderdtal ondernemingen.

- (7) De productie geschiedt in een kleine 500 ondernemingen. In 1987 vertegenwoordigde de totale verkoop van produkten van de papierwarenssector door fabrikanten en importeurs op de Franse markt een omzet exclusief belasting van 12,4 miljard Ffr. De markt wordt gekenmerkt door een overwicht van het „korte circuit”, dat 88 % van de verkoop vertegenwoordigt (tegen 12 % via de groothandelaars) en kan als volgt worden uitgesplitst :

- „fournituristen” : 37 %;
- kleinhandelaars : 19 %;
- grote distributie : 17 %;
- rechtstreekse verkoop : 15 %.

Uit de uitsplitsing van de verkoop van de buitenlandse fabrikanten naar gelang van de oorsprong blijkt dat het aandeel van de invoer om en nabij 23 % bedraagt.

C. Het Algemeen reglement van de Sippa

- (8) Het Algemeen reglement van de Sippa is in zijn in 1985 aangemelde versie het voorwerp geweest van een gunstige administratieve brief van 20 februari 1986, die evenwel op 7 februari 1989 zonder terugwerkende kracht is ingetrokken, omdat inmiddels

in de toestand rechtens en feitelijk wijziging was gekomen. Het in 1985 aangemelde reglement behelsde het beginsel dat een zelfde produkt in een zelfde uiterlijke vorm niet in twee verschillende stands mocht worden tentoongesteld. De Commissie heeft evenwel in haar Beschikking 87/509/EEG („Internationale Dentalschau”)(¹) als beginsel gesteld dat de regel volgens welke een produkt niet tweemaal mag worden tentoongesteld, slechts bij uitzondering mag worden toegepast, namelijk bij plaatsgebrek. Bovendien hadden moeilijkheden tussen de Sippa en een exposant (die overigens inmiddels bij de Commissie een klacht had ingediend) de noodzaak tot een verbetering van de arbitrageregeling aan het licht gebracht.

- (9) De door de Sippa overgelegde nieuwe ontwerpen van statuten en reglement zijn met het Directoraat-generaal Concurrentie van de Commissie besproken en zodanig aangepast dat met de opmerkingen van de diensten van de Commissie rekening wordt gehouden. De statuten van het comité zijn gewijzigd op de buitengewone Algemene Vergadering van 10 april 1990. Het Algemeen reglement van de Sippa, dat volgens de statuten van het comité door zijn raad van bestuur moet worden vastgesteld, is op de vakbeurs van 1991 van toepassing.

- (10) De voornaamste bepalingen van het nieuwe Algemeen reglement kunnen als volgt worden samengevat :

a) De dossiers met het verzoek om toelating krijgen een chronologische rang. Mits volledig en betrekking hebbend op produkten die in de nomenclatuur voorkomen, worden onmiddellijk aanvaard de dossiers

i) die rechtstreeks door fabrikanten en/of ontwerpers van onder hun merk in de handel gebrachte produkten worden ingediend ;

ii) van tussenpersonen bij de verkoop die een mandaat van de fabrikant van de betrokken produkten overleggen ;

iii) van tussenpersonen bij de verkoop die nieuwe en originele produkten welke nog niet eerder door een fabrikant of een gemachtigde zijn gepresenteerd en waarvoor de tussenpersoon niet over een mandaat van de fabrikant beschikt, wensen tentoon te stellen ;

iv) van tussenpersonen bij de verkoop die produkten presenteren welke reeds door de fabrikant zelf of door diens gemachtigde zijn tentoongesteld en waarvoor de tussenpersoon over een secundair mandaat van de fabrikant beschikt. Deze secundaire mandaten zijn niet-exclusief en kunnen verscheidene malen worden verleend.

(¹) PB nr. L 293 van 16. 10. 1987, blz. 58.

De dossiers van andere tussenpersonen bij de verkoop, die niet tot de bovenstaande categorieën behoren, worden op een wachtlijst geplaatst. Over deze dossiers wordt ten minste twee maanden vóór de opening van de vakbeurs beslist aan de hand van het aantal op die datum beschikbare plaatsen en hun inschrijvingsnummer. Een eventueel besluit tot afwijzing wordt de betrokkene onverwijld ter kennis gebracht.

In geval van annulering van stands naderhand, worden de aldus vrijgekomen plaatsen met inachtneming van de hierboven beschreven rangorde toegewezen.

- b) Anders dan in een aantal tentoonstellingsreglementen waarvoor de Commissie vrijstelling heeft verleend, is er hier geen „verbodsperiode” gedurende welke de exposanten niet aan tentoonstellingen van dezelfde aard mogen deelnemen.
- c) Documentatie en tarieven die op de stands worden verstrekt, alsmede op de bezoekers gerichte commerciële initiatieven mogen slechts betrekking hebben op produkten die tot de tentoonstelling zijn toegelaten.
- d) Niet-naleving van de regels van het Algemeen reglement kan tot uitsluiting van de lopende en de eerstvolgende beurs leiden. Het oude reglement was strikter: het voorzag in een uitsluiting van de volgende twee beurzen en, bij herhaling van de overtreding, uitsluiting gedurende vijf jaar.
- e) Elk besluit van de raad van bestuur van het comité tot weigering of tot uitsluiting van een kandidaat/deelnemer kan aan arbitrage worden onderworpen, waarvan de regeling ingrijpend werd gewijzigd. De oude statuten voorzagen in de samenstelling van een arbitragecommissie van vijf leden, waarvan er slechts één door de exposant kon worden aangewezen. Thans is de arbitrageregeling in het Algemeen reglement opgenomen.

Binnen acht dagen na de kennisgeving van het besluit moet de kandidaat-exposant of de gewraakte deelnemer een arbiter aanwijzen. De raad van bestuur doet hetzelfde binnen dezelfde termijn. De twee aldus aangewezen arbiters aanvaarden hun opdracht zo spoedig mogelijk en wijzen in onderling overleg binnen acht dagen na aanvaarding ervan een derde arbiter aan. Komen zij niet tot overeenstemming over de derde arbiter, dan wordt deze op verzoek van de meest gerede partij door de voorzitter van het Tribunal de Grande Instance te Parijs aangewezen. De arbitrale beslissing wordt uitgesproken binnen vijftien dagen nadat de derde arbiter zijn opdracht heeft aanvaard.

D. Opmerkingen van derden

- (11) Na de bekendmaking overeenkomstig artikel 19, lid 3, van Verordening nr. 17 heeft de Commissie

opmerkingen ontvangen van de in punt 8 genoemde klager. In zijn opmerkingen bestrijdt hij het in punt 10, onder c), vermelde beding, waarbij het aan de exposant wordt verboden om met betrekking tot niet op zijn stand tentoongestelde produkten actieve commerciële initiatieven te ontplooiën. Deze door de klager gemaakte opmerkingen, welke op de argumenten in zijn klacht een slechts aanvullend karakter hebben, zijn niet van zodanige strekking, dat deze wijziging kunnen brengen in de juridische beoordeling, van het betreffende beding door de Commissie, zoals weergegeven in de punten 18, derde alinea, 19, derde alinea, en 21.

II. JURIDISCHE BEOORDELING

A. Artikel 85, lid 1

- (12) In artikel 85, lid 1, van het Verdrag is bepaald dat met de gemeenschappelijke markt onverenigbaar en verboden zijn alle overeenkomsten tussen ondernemingen, alle besluiten van ondernemersverenigingen en alle onderling afgestemde feitelijke gedragingen welke de handel tussen Lid-Staten ongunstig kunnen beïnvloeden en ertoe strekken of ten gevolge hebben dat de mededinging binnen de gemeenschappelijke markt wordt verhinderd, beperkt of vervalst.
- (13) Het „Comité du Salon de la Papeterie” is een ondernemersvereniging in de zin van artikel 85. Het door het comité vastgestelde Algemeen reglement met betrekking tot de werking van de Sippa is een besluit van een ondernemersvereniging.
- (14) Het Algemeen reglement van de Sippa bevat de volgende beperkingen van de mededinging:
 - in de eerste plaats worden niet alle verzoeken om toelating op gelijke wijze behandeld. Er geldt, in deze volgorde, een voorkeursbehandeling voor: fabrikanten; distributeurs aan wie fabrikanten mandaat verlenen; distributeurs die niet over een mandaat beschikken maar die nieuwe, nog niet eerder tentoongestelde produkten presenteren en distributeurs die reeds tentoongestelde produkten presenteren, doch die over een secundair mandaat van de fabrikant beschikken.
 - Wanneer een exposant niet tot één van deze categorieën behoort, wordt zijn verzoek op een wachtlijst geplaatst en kan hij wegens plaatsgebrek worden afgewezen;
 - in de tweede plaats mogen de door de exposanten verstrekte documentatie en tarieven alsmede hun op de bezoekers gerichte commerciële initiatieven uitsluitend betrekking hebben op de in hun stand tentoongestelde produkten.

- (15) Deze beperkingen van de mededinging kunnen de handel tussen Lid-Staten ongunstig beïnvloeden, aangezien de Sippa, zoals uit de naam ervan blijkt, een internationale vakbeurs is waaraan door een niet te veronachtzamen aantal buitenlandse exposanten wordt deelgenomen (zie punt 2). De verzoeken om toelating van exposanten uit andere Lid-Staten kunnen bij plaatsgebrek, evenals die van Franse exposanten, worden afgewezen.

Ook de bepaling dat „actieve” commerciële initiatieven uitsluitend op de in de stands tentoongestelde produkten betrekking mogen hebben, kan de handel tussen Lid-Staten ongunstig beïnvloeden, gelet op het internationale karakter van een wezenlijk deel (zie punt 7) van de papierwarenssector, zowel op het niveau van de fabrikanten, als op dat van de groot- en van de kleinhandelaars. Aldus kan de exposant ter gelegenheid van de beurs geen actieve commerciële initiatieven ontplooien met betrekking tot alle produkten, met inbegrip van die uit andere Lid-Staten, die hij distribueert (indien het een distributeur is) of vervaardigt (indien het een fabrikant uit een andere Lid-Staat is).

B. Artikel 85, lid 3

- (16) Volgens artikel 85, lid 3, van het Verdrag kunnen de bepalingen van artikel 85, lid 1, buiten toepassing worden verklaard voor elk besluit van een ondernemersvereniging dat bijdraagt tot verbetering van de produktie of van de verdeling der produkten of tot bevordering van de technische of economische vooruitgang, mits een billijk aandeel in de daaruit voortvloeiende voordelen de gebruikers ten goede komt, en zonder nochtans aan de betrokken ondernemingen

- a) beperkingen op te leggen welke voor het bereiken van deze doelstellingen niet onmisbaar zijn ;
- b) de mogelijkheid te geven, voor een wezenlijk deel van de betrokken produkten de mededinging uit te schakelen.

- (17) De Commissie heeft herhaaldelijk in het bijzonder erop gewezen — recentelijk in de reeds genoemde beschikking van de Commissie in de zaken „Vifka” en „Internationale Dentalschau” en in Beschikking 88/477/EEG, BDTA (British Dental Trade Association)⁽¹⁾ — dat haar beleid op het gebied van tentoonstellingen en vakbeurzen erop is gericht overeenkomsten of regelingen goed te keuren, indien deze tot rationalisatie en kostenbesparing leiden en bovendien voor de gebruiker voordelen opleveren die objectief tegen de concurrentiebeperkende elementen opwegen.
- (18) De bepalingen van het reglement van de Sippa met betrekking tot de volgorde van inschrijving van de verzoeken om toelating en de beperking van de commerciële initiatieven tot de in de stand tentoongestelde produkten maken deel uit van een geheel, het Algemeen reglement van de Sippa, dat

ertoe strekt bij te dragen tot verbetering van de verdeling van de produkten van de papierwarenssector en tot bevordering van de economische vooruitgang door de leden van de betrokken sector kennis te laten maken met het grootst mogelijke aanbod van op de markt beschikbare produkten. Op zich voldoen deze twee bepalingen dan ook allebei aan de eerste voorwaarde van artikel 85, lid 3.

Met betrekking tot de toelating heeft de Commissie in haar beschikking „Internationale Dentalschau” in punt 23 gesteld :

„De eventuele beperking van de toelating van exposanten die hetzelfde artikel willen tentoonstellen, heeft < ... > ten doel een zo volledig mogelijk overzicht van het totale aanbod van < ... > materiaal te waarborgen. Deze regeling voorkomt namentlijk dat het door verscheidene deelnemers exposeren van een zelfde artikel ten koste van de volledigheid van het aanbod gaat.”.

De beperking van de commerciële initiatieven tot de tentoongestelde produkten maakt het mogelijk de inspanningen die worden gedaan om de bezoekers te informeren, op de in de stand aanwezige produkten te concentreren en aldus te vermijden dat initiatieven worden genomen met betrekking tot andere artikelen, die reeds in andere stands worden tentoongesteld. De beurs heeft immers ten doel om in de eerste plaats een produkt te doen kennen, niet de verschillende distributievormen ervan.

- (19) Een billijk aandeel in de voordelen die uit die beperkingen van de mededinging voortvloeien, komt ten goede aan de gebruikers, met andere woorden de leden van de betrokken sector die de Sippa bezoeken.

Door de eventuele beperking van het aantal exposanten wegens plaatsgebrek kan worden vermeden dat alle verzoeken om toelating moeten worden aanvaard, als gevolg waarvan de vakbeurs een grotere oppervlakte zou beslaan dan noodzakelijk is, aangezien die oppervlakte zou dienen om dezelfde produkten verscheidene malen tentoon te stellen. Aldus kan op de organisatiekosten van de beurs worden bespaard en bijgevolg op de algemene kosten van de exposanten, die op hun beurt weerslag hebben op de prijs van de door de exposanten verkochte produkten.

Door de actieve commerciële initiatieven op de tentoongestelde produkten toe te spitsen wordt voorts vermeden dat bij de bezoekers verwarring rijst ten aanzien van de tentoongestelde produkten en de distributievormen ervan : de beurs stelt de bezoekers in staat van het bestaan van een artikel kennis te nemen ; daarna zijn zij vrij om het distributiekanaal voor het artikel te kiezen waaraan zij de voorkeur geven.

- (20) De bepalingen met betrekking tot de toelating van de exposanten en hun commerciële initiatieven bevatten geen beperkingen die niet onmisbaar zijn.

⁽¹⁾ PB nr. L 233 van 23. 8. 1988, blz. 15.

Anders dan op grond van het vorige reglement van de Sippa, waarin was bepaald dat een zelfde produkt in een zelfde uiterlijke vorm niet in twee verschillende stands mocht worden tentoongesteld, bestaat die mogelijkheid thans wel. Slechts bij plaatsgebrek zou het verzoek om toelating van een exposant eventueel onder de in het reglement bepaalde voorwaarden kunnen worden afgewezen; bovendien zijn de bepalingen met betrekking tot de arbitrage in geval van afwijzing van een verzoek om toelating aanzienlijk verbeterd met het oog op een zo groot mogelijke objectiviteit en doeltreffendheid.

De beperking van de commerciële initiatieven tot de tentoongestelde produkten verbiedt geen „passieve” commerciële initiatieven: weliswaar is het een exposant niet toegestaan de tentoonstelling te gebruiken om voor alle produkten van zijn assortiment „actief” op te treden, maar het is hem niet verboden te antwoorden op vragen die zijn bezoekers hierover zouden kunnen stellen.

- (21) De bepalingen met betrekking tot de toelating en de commerciële initiatieven schakelen evenmin voor een wezenlijk deel van de betrokken produkten de mededinging tussen de exposanten uit.

Hier gelden de opmerkingen die de Commissie met betrekking tot de toelating in haar beschikking „Internationale Dentalschau” (zie punt 29) heeft gemaakt en die als volgt op dit geval kunnen worden getransponeerd:

„Voor fabrikanten, importeurs en handelaren is deelname [aan de Sippa] niet het enige middel om < ... > hun produkten, [distributiesysteem] en service te presenteren. Zij kunnen ook deelnemen aan andere tentoonstellingen en andere vormen van reclame voeren.”.

Er zij op gewezen, dat wanneer een exposant met betrekking tot het geheel van de door hem vervaardigde of verhandelde produkten die niet in de stand worden tentoongesteld, commerciële initiatieven wenst te ontplooien, hij daartoe buiten de vakbeurs over tal van mogelijkheden beschikt.

C. De artikelen 6 en 8 van Verordening nr. 17

- (22) Volgens artikel 6, lid 1, van Verordening nr. 17 moet in een beschikking op grond van artikel 85, lid 3, de datum worden vastgesteld met ingang waarvan deze beschikking in werking treedt. Volgens artikel 8, lid 1, van Verordening nr. 17 wordt de beschikking voor een bepaalde termijn

gegeven en kan zij voorwaarden en verplichtingen inhouden.

- (23) Deze beschikking wordt op 19 april 1990 van toepassing, de datum waarop de diensten van de Commissie in kennis zijn gesteld van de nieuwe versie van het Algemeen reglement van de Sippa, dat door het „Comité du Salon de la Papeterie” in haar buitengewone Algemene Vergadering van 10 april 1990 is vastgesteld.
- (24) Gelet op het feit dat de in het Algemeen reglement van de Sippa vervatte beperkingen van de mededinging een beperkte draagwijdte hebben en dat er met name geen sprake is van een „verbodsperiode” gedurende welke een aan de Sippa deelnemende exposant niet aan een andere vakbeurs van de sector mag deelnemen, kan de vrijstelling voor een periode van tien jaar worden verleend.
- (25) Ten einde de Commissie in staat te stellen na te gaan of de voorwaarden voor de toepassing van artikel 85, lid 3, tijdens deze periode vervuld blijven, dient aan het „Comité du Salon de la Papeterie” de verplichting te worden opgelegd alle wijzigingen en aanvullingen van het Algemeen reglement van de Sippa en elk besluit tot afwijzing of uitsluiting van een exposant van de Sippa onverwijld ter kennis van de Commissie te brengen, alsook haar een afschrift toe te zenden van elke arbitrale uitspraak waarbij een verzoek om deelneming van een exposant van de Sippa wordt afgewezen of waarbij een exposant van de Sippa wordt uitgesloten,

HEEFT DE VOLGENDE BESCHIKKING GEGEVEN:

Artikel 1

Artikel 85, lid 1, van het EEG-Verdrag wordt wat het Algemeen reglement van de Sippa betreft, overeenkomstig artikel 85, lid 3, voor de periode van 19 april 1990 tot en met 18 april 2000 buiten toepassing verklaard.

Artikel 2

Aan deze beschikking worden de volgende verplichtingen verbonden:

1. Het „Comité du Salon de la Papeterie” brengt onverwijld elke wijziging of aanvulling van het Algemeen reglement van de Sippa ter kennis van de Commissie.
2. Het „Comité du Salon de la Papeterie” stelt de Commissie van elk besluit tot afwijzing of uitsluiting van een exposant van de Sippa in kennis en zendt haar onverwijld een afschrift toe van elke arbitrale uitspraak

waarbij het verzoek om deelneming van een exposant van de Sippa wordt afgewezen of waarbij een exposant van de Sippa wordt uitgesloten.

Gedaan te Brussel, 15 februari 1991.

Artikel 3

Deze beschikking is gericht tot het „Comité du Salon de la Papeterie”, Boulevard Montmartre 14, F-75009 Parijs.

Voor de Commissie

Leon BRITTAN

Vice-Voorzitter
